

Latweefchu Uwises.

Ur augstas Gewefchanas = Kummiffiones sinu un nowehleschanu.

Mr. 45. Zettortdeenâ 5tâ Nowembera 1831.

Kursemmes stahstu = gramata.

(Stattees Nr. 35.)

Kad ilgi jauks laiks un skaidra saule bijusi, tad rohdahs mahkuli pee debbes kas wehtras un niknu laiku dohd. Tâ bij ar brunnineeku walsti, pehz Plettenberga deenahm. Tee 50 meera gaddi, bij tâ faktoht pats spohsch un jaukais laiks, kur schahs semmes laime un labflahschana salloja un seedeja. Genaidneeki ne bij no ka bihtees un ar ko fautees. Brunnineeku kungi bahse sawus sohbinus maksôs, nolikke wiffas karra-lectas un buhschanu pee mallas us ilgu duffu, palikke mihtstneeki, un padewahs nu sawai walkai, baggati plaschi dsihwodami fahrumôs un preekôs, tihfoja pehz mantahm, un palikke lohti baggati. Tapat arri zittu fahrtu laudis, semmes kohpeji, ammatneeki, kuptschi un pilssehtneeki; wisseem bij isdewigs laiks us mantas krahschanu, us lustehm un fahrumeem, un ikweens dohmaja us to ween, kâ sawas dsihwabas preezatees, un plaschi leyni turretees un gresnotees. Ir sweschâs semmes isgahje ta bauma, no schahs semmes branguma, laimes un baggatibas, un pateesi jabrihnojahs, kad laffa wezzâs stahstu-gramatâs, ar kahdu stahstu un leynibu to brihd muhsu wezztehwi irr gresnojuschees, kahdas dsihres un banketus turrejuschi; kâ sawas drehbês, sawôs meelastôs, sawas spehlês un preekôs, sawôs namindôs, mahjas leetâs, ar sirgeem un brauzameem rihtkeem, jeb kahdu behrnu isprezzedami, woi behrês un kristibas un wiffadâ buhschanâ stalti rahdijuschees, un ar sawu baggatibu leeli gresnojuschees un leynojuuschees. Bet tẽ nu arri bij patti fakne un ihsta waina, wissu nahkamu behdu, nelaines un raudu. Kas ne tihkohs pehz tahdas baggatas semmes?

Kreewu walstis Zars Zhwan Waffile-

witsch II. (ta dehls kas to ilgu meeru ar Plettenbergu bij derrijis) tas bij ta sohda rihtste ar ko Deews gribbeja pahmahzihst baggatus fahrunneekus brunnineeku semmes. Tas bij stalts wihrs, firdigs, pastahwigs un laimigs karrotais, kas jaw Tataru walstis uswinmedams sewim bij panehmis; gan taisns bet arri lohti abtrs, bahrgs un sihws un kad fashutte, tad arri breefmigs un neschehligs. Tas pirmais tihfoja pehz baggatas brunnineeku semmes. Geruhfeti sohbinu gruhti iswelfami! baggateem mihtstneekem ne gribbahs sihschu gultas spilwenus atstahst, un karra-lehgeri us salmas kuhli zauru meegu baudiht. Tee-scham, karsch ar Kreeweem un Tatareem ne irr kahda lustes meddischana, us ko bij eemahziti un ar ko apradduschi par laifa kawekli. Kad nu tee 50 meera gaddi pagallam bij, un Zhwan's kildes mekleedams praffija: lai brunnineeku semmes scham wezzu teefu un meslus makfa, tad laime wiinnu wehl apineerinaja us kahdeem gaddeem, un ar labbu ar wiinnu salihgdami Kreewu spehku wehl noturreja no saweem rohbescheem. Bet ne zit ilgi tad atkal fanihke; un 1558 nikns fashuttis Zhwan's ar leelu stipru karra spehku eekritte Jggaundôs un Widsemnẽ, laupija, pohstija, dedsinaja, kahwe un bendeja neschehligi. Af breefnas! breefnas! Schauschala's pahrnem, kad to laffa un ir tizeht labprahst negribbahs, kahdus neschehligus warras- un affins-darbus Kreewju-spehks tai gaddâ padarrija, gan pilssehtâs, gan us lauku, wihtreem un seewahm, augsteem un semnejeem, wezzeem un jauneem, mahtehm un sihdameem behrnineem. Slawehts Deews! lihds Kursemmi toreis wehl ne fneedje sawâ trakkâ breefmigâ plohsischana; jo brunnineeki ne spehdami teem prettiim stahweht ar warru, scho reis sewi isglahe ar naudu. Bet deemschehl gan us ihfu brihdi! — Jo, kad us noliktu deemu

tahdu leelu naudas pulku ne warreja tif ahtri fadsiht, tad Ihwans to naudu wairš ne nehme prettim, kad ſham to aišfuhtija, bet uškritte brunnineekem 1559 atkal ar jo niſnu ſpehku, un gahje arri pahſ Daugaru uš Kurſemmi, to iſ-laupidams, dedſinadams un iſpohſtidams, un tahduš paſchuš grehkuš un warras darbuš it kà Wiſſemne ſchè darridams pa wiſſu ſemmi lihđſ pat Leiſchu rohbeſcheem. Par leelu lainni at-ſſrehje weenš Bahzſemmes Leelſkungs (Kriſtaps no Meſlenburg) uš brunnineeku luhgſchanu, un atwedde pa juhru 700 wihruš mums par pa-liku uš Kurſemmi. Kreewi to iſdſirdejuschi, tižzeja tà kà ſlawa to iſgahſe, ka ittin leelš karra-ſpehš no Bahzſemmes ſchurpu nahziš tohš ſohdiht un deldeht, un pahrbihjuſcheeš aiš-behdſe muddigi prohjam no Kurſemmes. Tà kluam iſpeſtiti. Patš Ihwans eſſoht Kurſemmi ſauziš par Deewa-ſemmiti, (jebſchu Kur-ſemneeki wiinu gan ne buhš ſaukuſchi par Deewa Engelu); warr buht tapehž, ka zaur Daugaru no wiina affinainas rohkaš wairak bij apſargata ne kà nabbaga Wiſſemne un Jggaune. Tudal tanni 1560ta gadda eefah-ſumà, Kreewi atkal ušgahſahš uš Wiſſemmi, kaſhwe un iſpohſtija to atkal no jauna, un dab-buja ar wiltu un warru arriđſan paſchu wezzu brunnineeku Meiſteru Wirſtenberg *) dſihwu ſawàs rohkaš, kaš pehž daudš mohkahm no-mirre Kreewu zeetumà.

(Turplikam wairak.)

Mans zekſch uš Danzig = pilsſehtu,
Mei mehneſi 1831.

3.

Virmdeenà, tai 16tà Mei deenà.

Ittin agri ohtrà rihtà Dohma pulkſeni pee
Deewa kalpoſchanas ſauza, jo ſcheitan deemu no

*) Wellneš pilli tanni 22trà Auguſta deenà.

deenas baſniza tohp turreta; — mehš arri gah-
jam — diwi fattolu mahzitaji un ſeſchi, ſeptini
klaufitaji baſnizà raddahš. Taš glihtumš ſchè
Deewa nammà irr leelš: 25 altari; wairak kà
100 eljè mahletas bildeš, 2 ehrgelš, pulkſtenš
pee welweš, ko knappi warr ſaredſeht. Uš to
leelu altari 6 ſudraba lukturi, kur iſkatš 110
mahrzinuš welk un weenš kruſtš ar Kriſtuš bildi,
kaš 140 mahrz. gruhtš, wehl weenš žitš no 60
un weenš treſch no 50 m., diwi garri lukturi
prettim altari no 80 m. Beš tam wehl pulkš
žittu ſudraba leetu. Blakkam baſnizai uš dee-
nas widdu puſſi, weena branga kapelle irr, kur
tee kauli ta ſwehta Theodor weenà ſkunſtigà ſahr-
ki uš altari gull — taš augštš welwiš ar pulkš
bildehm puſchkohtš. Taš ſwehtš Theodor irr
biſkaps no Ermeland bijiš, ſcho kapelli buhwe-
jiš — no Pahpſta appakſch teem ſwehteem pa-
zelš, par peeminnu ſchè glabbahš. — Winna
bahli kauli tai melnà weetahm ar glaſu jauki iſ-
liktà ſahrki, zaur redſami. — —

Pehž pahru ſtundu jaw pee weena zeema nah-
zam, kur „Oſt-Preuſen“ rohbeſchi beidſahš un
„Weſt-Preuſen“ eefahk. Mokuffuſchi weenà me-
ſchà eetappam, kur pee weena kohka pakahrtà
tahpelè, ſchohš wahrduš laſſijam: „Gahjneekš,
apſtahjees brihtinu; eij 60 ſohluš tam takkam
pakka, kurru Tu ſcheit redſi, tad tu weenu awo-
tu atraddiſi, kaš tawaš ſlahpeš dſiſſeš, kad Tu
iſtwihziš ſauleš karſtumà; benkitiš tew wehleš
apſehteš, kruhſinà uhdeni warri ſmelt.“ —
— Rà wehjiſch mehš bijam pakalnè, pee
awota, kaš pirkſta reſnumu no dſeſu pihpes tez-
zeja. — Jauka dſeeſnina pee kohka karrajahš:

Gahjneekš. „Sweizinahtš man, tu mihtigš dſe-
ſtrumš —

„Tu lohti ſkaista paleija;
„Tu atſpirdſini muhš, Tu wehl' mums
„Smelt ſchè no ſkaidra awota.“ —

Awots. „Nahž weſſelš, Tu mans Mihtajš,
„Schè manna leižina;
„Jaw putniſch Lewi appohgajš,
„Schè ſwehtà weetinà.“ — —

Gahjneekš. „Tew ſlawa! atſpirdſini katru
„Rà man ar dſeſtru uhdentiſ' —
„Eš taggad wairak ſpehka mattu —
„Man jaect — — weſſelš, awotiſ!“

Awots.

„Ar Deewu! atzerrees jel manni,
„Kad smelj' no skaidra uhdentin';
„Atzerrees juhraas wilnõs arri,
„Scheit mannis, dsestra awotin?“ —

Schi paleijâ wehl dauds jauku plazzischi bija; jo tablak meh's par masu uppiti gahjam, pehdi-gi us weenu augstu kalnu atkal pee disch-zelta is-tappam. Scheitan appaksch weena kohka apseh-duschees, wehl weenreis us paleiju skattijamees, jauku dseefininu dseebajam, no schihs mihtas weetinas schikramees. — — — Tâ meh's zaur zeemeem, stary laukeyem, plawahm un mescheem, arween leijup gahjam, lihds us weenreis Elbing-pilssehtu ar saweem tohrneem, saweem stary kohkeem stahwischeem namineem, eeraudsiyam. Schis pilssehts, pee tahs uppes ta pascha wahr-da, skaita 18,000 eedsihwotajus, leelu andeli ar labbibu, tabakku un seepehm turra. Kanalis (rakta uppe) sawedd to Mogat-uppi ar Elbing; Elbinges seers un sweests irr femm pasihstams. Meh's pulkst. 4 pehz pufsdeenas Elbinge notap-pam un faulitei noeiyoht atkal no pilssehta isgah-jam, zaur plawahm un leijahm muhsu zeltam pakkal dsinnamees. Dauds uhdena sudmallas (ar kurrahm to uhdeni no leijas plawahm eeksch Abzug-grahweem mall) un dauds brangu lohpu meh's redsejam. Schè skattotees Elbinges pils-sehts jauki, pulku labbaki redsams, ne no ohtras pusses. Tas pulks tohrnu, no tahs nogahju-schas faules farkanuma kâ apselteri, preeksch tahs saltas gruntes, kas ais Elbinges gulleja, lohti skaisi bij, wiss tas pilssehts kâ apburts. — Pulkst. 10 weenu frohgu, ittin nogurruschi, wee-nu juhdsi ais Elbinges saweedsam; schi weeta 15 un 1/2 juhdsu no Dekssem. — — —

(Turplikam watrak.)

M i h l a.

Kas ta par simiti, drihs melna, drihs ir balta, Eeksch Jelgawas to pirmu eerauga, Un meita, lai Deew's sinn zil baggata un stalta, To paschâ widdû paglabba. Eeksch bruhstganna to ne mannihs, Eeksch wihra allasch atraddihs. Ir lungam truhkst, bet tomehr gan isbeenas To pulkeem isbruhke; jo bes tahs ne saweenas Ne kahda wahrdu = beedriba,

Meh's sawraschana wallodâ.

Ir skohlas-behrnam nam, bet mahzahs winnu simeht, Un kad jau pasinnis, tad sah't to pakkal gimeht. Jkurrâ mihlâ winnu atrohdam, Teiz, kas schi simeite, kâ winnu nosauzam? — —

L.....l.

Teefas flubdinaschanas.

Us sawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 2c. 2c. 2c., no Baldohnes pagasta teefas wissi parradudeweji ta zit-lahrtiga Baldohnes saineeka Wezahrstu Zehlabâ, par kurra mantu dehl parradu lihdsinaschanas zaur schihs pagasta teefas spreedumu schodeen konkurss nolikts tappis, scheit teef usfaukti, ja ne gribb sawu teefu saudeht, lihds 5tu Dezembera deenu schi gabda ar sawahm prassischanam pee schihs pagasta teefas peeteif-tees un tanni peeminnetâ deend dehl usklausichanas ta notikkuscha spreeduma scheit atnah't.

Baldohne 3schâ Oktobra 1831.

(S. W.) † † † Lentel Kaspar, pagasta wez-zakais.

(Nr. 164.) U. E. Bemoll, pagasta teefas skrih-weris.

* * *

Us sawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 2c. 2c. 2c., tohp wissi tee, kam kahdas taifnas prassichanas pee ta nomirruscha Wahrbeles saineeka Pulku Zahna buhtu, aizinati, lihds 5tu Dezembera f. g. pee schihs pa-gasta teefas peeteiftees.

Wahrbeles pagasta teefa 16tâ Oktobra 1831.

(S. W.) J. Grikmallei, pagasta wezzakais.

(Nr. 168.) Kuhn, pagasta teefas skrihweris.

* * *

Us sawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 2c. 2c. 2c., tohp no Wahrbeles pagasta teefas wissi parradudeweji ta nomirruscha Kahrlesmuichas saineeka Abschu An-dreija, kam kautkahdas prassichanas buhtu, scheit us-aizinati, lihds 12tu Dezembera f. g. pee schihs pagasta teefas peeteiftees, jo pehz schi nolikta termina neweens ne taps wairs ar sawahm prassichanam peenemts un klausih'ts.

Wahrbeles pagasta teefa 16tâ Oktobra 1831.

(S. W.) J. Grikmallei, pagasta wezzakais.

(Nr. 169.) Kuhn, pagasta teefas skrihweris.

* * *

Us sawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis 2c. 2c. 2c., no Wahrbeles pagasta teefas wissi, kam pee tahm allik-

Zuschahn mantahn ta nonirruscha Nihseeres fainnees
 ka Rohnu Behrtula dalliba irr, scheid tohp usfaukti,
 un no teefas alzinati, ka teem buhß, ja ne griib fa-
 was teefas faudeht, diwju mehneschu starpâ, prohti
 lihß 16tu Dezember f. g. kas par to weenigu un is-
 flehgshanas terminu nolikts tappis, ar tahm waijadsi-
 gahm parahdischanahm peederrigâ wihß scheid peeteif-
 tees, ar to pamahjischanu, ka tee, kas ne atnahß,
 wairß ne tapß peenenti un dsirdeti.

Vahrbeles pagasta teefa 16tâ Dktobera 1831. 2
 (L. S. W.) F. Grikmallei, pagasta wezzakais.
 (Nr. 170.) Rühn, pagasta teefas ffrihweris.

Dsintu Garroschu muischâ tanni 16tâ Dktobera f. g.
 irr weens apfeglohts bruhns firgß ar gaischahm kreh-
 pehm, peeklihdis. Tas, kam schis firgß peederr,
 lai tschetru neddetu starpâ no appalschrafsitas deenas,
 scho prett allihdsinashanu tahß usstureschanas maksas,
 prettim nemm, jo pehz schi termina schis firgß pagasta
 lahdei par labbu pahrhohts tapß.

Garroschu muischas pagasta teefa tanni 21mâ Dkto-
 bera mehnescha deenâ 1831. 3

(S. W.) ††† Muischsenneek Jehkab, pagasta
 wezzakais.
 (Nr. 47.) Fr. Leonh. Uuterhuff, pagasta teefas
 ffrihweris.

Tam Tihlesmuischas fainneekam Tihle irr diwi
 firgi no stalka to nakti no 6tas us 7tu f. m. isfagti.

- 1) schimelis, pilligß firgß, 4 gaddu wezß, bischki
 kruhßaini un balgani farri, un sedulkas weetâ
 abjâß puffes baltumini;
- 2) breeßis, 8 gaddu wezß, mehrens flepperis,
 kreisa außß nogreesta, struppa, masa mahras=
 pinta eeksch farreem un farri ar asti melli.

Kas no scheem sagteem firgeem taisnu sinnu dohs,
 dabhuß pateizibas maksu.

Dohbeles pagasta teefa 13tâ Dktobera 1831. 1
 ††† Dikkur, peeschdetais.
 (Nr. 391.) L. W. Ewertß, pagasta teefas ffrih-
 weris.

Zitta fludbinaschana.

No Jahneem 1832 ta Mispottes pils uhdens sub-
 malla, ne tahl no Mispottes pilssehtas us wairak gad-
 deem us renti irr isfohljama. Par to plaschaki warr
 nerunnahht ar Mispottes pils muischas waldischanu.

Mispottê 20tâ Dktobera 1831. 3

Naudas, labbibas un prezzu firgus us plazzi. Nihgê tanni 26tâ Dktobera 1831.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 rubli 71 Kap. papihru naudas gelbeja	1	—	1 pohßs Kannepu tappe maksahhts ar	1	—
5 — papihru naudas	1	34	1 — linnu labbakas surtes — —	1	75
1 jauns dahlderis	1	30	1 — — flittakas surtes — —	1	25
1 puhßs rudsu tappe maksahhts ar	1	30	1 — tabaka	—	60
1 — kweeschu	2	—	1 — dselses	—	70
1 — meeschu	—	90	1 — sweesta	2	—
1 — meeschu = putrainu — — —	1	30	1 muzzâ silku, preeßchu muzzâ — —	4	50
1 — ausu	—	65	1 — wihßschnu muzzâ — —	4	75
1 — kweeschu = miltu	2	50	1 — farkanas fahls	6	50
1 — bihdeletu rudsu = miltu — — —	1	50	1 — rupjas leddeinas fahls — —	5	25
1 — rupju rudsu = miltu — — —	1	20	1 — rupjas baltas fahls — —	4	50
1 — sirnu	1	25	1 — smalkas fahls	3	60
1 — linnu = sehklas	2	75	50 graschi irr warra jeb papihres rublis un		
1 — Kannepu = sehklas	1	—	warra nauda stahw ar papihres naudu weenâ		
1 — Kimmenu	1	75	maxfa.		

Ist zu drucken erlaubt.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.

No. 502.